

საქართველოს 33 მესიის ჩიკოში

პოლიტიკური სწავლების უკეთ დაყენებისათვის

იფარის ანდრეევის სახელობის კოლმეურნეობა არაორგანიზებულიად მოეშადა საზოგადოებრივი პირუტყვის გამოზამთრებისათვის. კოლმეურნეობის გამგეობამ დროულად ვერ გაითვალისწინა ის მდგომარეობა, რომ პირუტყვის ნორმალური გამოზამთრება მტკიცე საკვები ბაზის შექმნასა და კეთილმოწყობილი ბინების გასაღებად მოეწოდებოდა. კოლმეურნეობაში გასული წლის შემოდგომის პერიოდთან შედარებით მარტის პირველ რიცხვებში 2350 ცენტნერით ნაკლები უხეში საკვები აღმოჩნდა, რამდენიმე ცენტნერით ნაკლები აქვთ აგრეთვე კონცენტრატები. ამასთან პირუტყვი მოთავსებულია კეთილმოწყობილ ბინებში. რაც მთავარია სადგომები არ არის დათბუნებული. ზოგან კარები და ფანჯარები ჩამტვრეულია, ხოლო მოზარდების სადგომს ალაგ-ალაგ აყრილი აქვს ქერზე ფიცრები. ცხადია ამის შემდეგ აქ დათბუნებაზე ლაპარაკი ზედმეტია. არა სათანადო ყურადღება ექცევა მიღებული ნამატის მოვლა-პატრონობას, არა აქვთ ცალკე გამოყოფილი ნამატისათვის სადგომი. იმის გამო, რომ ფერმის სახურავიდან ჩამონყარი თოვლის ზვირვები მოფარებული ფანჯარებზე, პირუტყვი დღეღამის განმავლობაში იმყოფება სიბნელეში და სიბინძურეში. ხშირად 10-15 დღის განმავლობაში საძროხიდან არ გააქვთ ნაკელი, რაც ქმნის უსუფთაობას და ანტი-სანიტარიას. ყოველივე ამის გამო დაბალი პროდუქტიულობა, დაბალი შეხორცებისაა პირუტყვი და ადგილი აქვს ნამატის დაცემის შემთხვევებს. მარტო ხუთ თვეში აქ დაცემულია 12 სული ნამატი. ხოლო გასული წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით მიმდინარე წლის პირველი მარტის მდგომარეობით კოლმეურნეობაში მიღებულია 197 კილოგრამით ნაკლები რძე. ანუ

ერთეულ საფურცელ ძროხაზე მიღებულია 3 ლიტრით ნაკლები. აღნიშნული მდგომარეობა იმიტომ არის გამოწვეული, რომ ფერმაში არ არის დაცული კვების რაციონი. ძროხებს საკმაო რაოდენობით არ ეძლევათ წვნიანი და კონცენტრირებული საკვები. ჯეროვანი ყურადღება არ ექცევა ფერმის მუშაკებით დაკომპლექტებას. აკლიათ 4 მწველავი, 2 მწყმ-სი და აღმრიცხველი. სრულიად არ ექცევა ყურადღება ფერმის მუშაკთა საყოფაცხოვრებო პირობების გაუმჯობესების საქმეს. ისინი მოთავსებული არიან შეუფერებელ ბინებში. ამავე დროს ფერმა უზარუნველყოფილი არ არის ინვენტარით. არ გააჩნიათ საჭირო რაოდენობის საწურები, ხალათები, პირსახოცები, საპონი, ლამპები და სხვ. არ არის დაცული სისუფთავე რძის საწყობში. ფერმის მუშაკთა შორის მოწინავეთა გამოცდილების დაწერვის საქმეში კოლმეურნეობის ზოტეკნიკოსები ინიციატორები უნდა იყვნენ, მაგრამ აღნიშნულ ფერმაში ზოტეკნიკოსი ვ. თამლიანი და ვეტერინარი ე. მარგანი ფორმალურად ეკიდებიან ამ საპატიო მოვალეობის შესრულებას. ეს ნაკლოვანებანი გამოწვეულია იმიტომ, რომ კოლმეურნეობის თავმჯდომარე ა. კორძაია საკოლმეურნეო პირველადი პარტიული ორგანიზაციის მდივანი ვ. პირველი და ფერმის გამგე ს. კორძაია მეცხოველეობის საქმისადმი ნაკლებ ყურადღებას იჩენენ. ამ საკითხზე ამას წინადაქმნა პარტიის მესტიის რაიკომის ბიურომ და იფარის ანდრეევის სახელობის კოლმეურნეობაში მეცხოველეობის განვითარებაში ჩამორჩენის უსწრაფესად აღმოფხვრისათვის დასახა სათანადო ღონისძიებანი.

მეექვსე ხუთწლედის დირექტივებში სოციალისტური სახალხო მეურნეობის სხვა დარგებთან ერთად მკაფიოდ არის განსაზღვრული ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის საბრძოლო ამოცანები, კერძოდ, პოლიტიკური სწავლების ამოცანები. პოლიტიკური სწავლება ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში გულისხმობს იმას, რომ მეცნიერების საფუძვლების შესწავლის პროცესში მოსწავლეები გაეცნონ მისი კანონების პრაქტიკული გამოყენების ცოდნასა და ჩვევებს მრეწველობაში, სოფლის მეურნეობაში, გაეცნონ თანამედროვე მოწინავე ტექნიკის საფუძვლებს, წარმოების ძირითადი დარგების სახეებს, მანქანებს წარმოების ორგანიზაციასა და ტექნოლოგიას. თეორიული საკითხების ყოველდღიური დაკავშირება პრაქტიკულ საქმიანობასთან ერთ-ერთი პირობაა მოსწავლეებში საზოგადოებრივი სასარგებლო შრომის ჩვევების გამოუმუშავებისა. პოლიტიკური სწავლების პრინციპებზე აღზრდა საშუალებას იძლევა პროფესიის თავისუფლად არჩევისა, ამავე დროს იქმნება იმის შესაძლებლობა, რომ ადამიანი ერთ პროფესიაზე არ იყოს მიჯაჭვული. როგორ დგას პოლიტიკური სწავლება მესტიის საშუალო სკოლაში? ამ მიმართულებით გატარებულია ერთგვარი ღონისძიებები. სკოლას გამოყოფილი აქვს სასწავლო-საცდელი მიწის ნაკვეთი, სადაც მოსწავლეები ეცნობიან ნიადაგის დამუშავების სახეებს სხვადასხვა მეცნარეული კულტურებისათვის და ბოსტნეული კულტურების გამოყვანის წესებს. მოსწავლეები საგნის მასწავლებელთა ხელმძღვანელობით ადგენენ სხვადასხვა მეცნარეთა ჰერბარიუმებს. მოსწავლე-

ები დაკვირვებას ახდენენ თესლის გადვივების პროცესებზე. ამავე დროს თვალსაჩინოებისათვის იყენებენ ბიოლოგიის კაბინეტში არსებულ ნიმუშებს. გარდა ამისა, ფიზიკის მასწავლებელთა ხელმძღვანელობით მოსწავლეები ეცნობიან ელექტროსადგურის, ტელეგრაფის, რადიოტელეფონის მოწყობილობა-დანადგარებს, ასევე ადგილობრივი მრეწველობის კომბინატის სახეინჯლო და სადურგლო დანადგარებს. ჩვენი სკოლის მოსწავლეებს სრული შესაძლებლობა აქვთ თვით სკოლაში გაეცნონ უხეში და ხშირად კინოდანადგარებს. ერთგვარი მუშაობა სწარმოებს დაწყებით კლასებშიც. აქ მოსწავლეები იჩვენებენ მუყაოზე მუშაობას და გამოძერწვის წესებს. მაგრამ ყოველივე ეს დასაწყისია. სკოლის დირექციასა და პედაგოგულ-ტიკის დიდი მუშაობის ჩატარება დასჭირდებათ იმისათვის, რომ სათანადო დონეზე დაყენონ პოლიტიკური სწავლება ჩვენს სკოლაში. პირველ რიგში ყურადღება უნდა მიექცეს იმას, რომ სასწავლო-საცდელი ნაკვეთი გამოყოფილ იქნას რაც შეიძლება ეფექტიანად და სრულყოფილად. საჭიროა საცდელი ნაკვეთი წინასწარ დაიგეგმოს როგორც მეცნარეული კულტურების განლაგების მიხედვით, ასევე ნაკვეთზე კლასებისა და მოსწავლეთა გაპირიონების მიხედვით. საქმე ისე უნდა მოეწყოს, რომ მიწის ნაკვეთი და მუშაობას თვით მოსწავლეები აწარმოებდნენ მასწავლებლის ხელმძღვანელობით. საჭიროა უფრო მეტი ყურადღება დაეთოს იმ მექანიზმებისა და დანადგარების საფუძვლიანად გაეცნოს მოსწავლეთათვის, რომლებიც რაიონის ცენტრშია. ამისათვის საგნის მასწავლებლები ასეთ თემებზე მოს-

წავლეთა ერთადერთი არ უნდა დაქვეითდეს მათ რთული დანადგარის მოწოდებულ ჩვენება ვერ შეუძლებს მასზე სრულ წარმოდგენას. პოლიტიკური სწავლებისათვის სათანადო დაკვირვებით ისწავლი საგანი „პრაქტიკული სწავლებაში“ მანქანათმშენებლობა და ელექტროტექნიკისათვის პროცესში აუცილებელია პროგრამით ხელმძღვანელო გათვალისწინებული უნდა წავიუთათვის იმ მანქანების რომლებიც სკოლისათვის მია ადგილობრივი პირობებში. მოსწავლეები დიდ ინტერესს სადურგლო საქმისადმი, მაგრამ სკოლას არ გააჩნია ამისათვის ნაღო ბაზა, არ არის გამოყოფილი სადურგლო კუთხე ფართობის ლობის გამო, არ არის ხელმძღვანელები. ამ საქმისათვის უნდა ნოს სახალხო განათლების განსაზღვრულ და მოამარაგოს სკოლა დურგლო იარაღების სათანადო ლიტები. პოლიტიკური სწავლებისათვის მტკიცედ დაწერა და გატყობა მეუად მნიშვნელოვან საპასუხისმგებლო საქმეა. თვის პედაგოგი მოვლეთა მოსწავლეთა რიგული ცოდნა მჭიდროდ დაუროს ცხოვრების სინამდვილეს, ტიკას. უნდა მივალწიოთ იმას პოლიტიკური სწავლება სკოლის ხორციელდებოდეს მტკიცედ, შესაძლებლობის გამოყენებით. **თ. შვაკლია** მესტიის საშუალო სკოლის დირექტორის მოადგილე სასწავლო ნაწი-

საუბარ ღვინო მესხოველებთან

არის თუ არა სიცოცხლე სხვა პლანეტებზე

3. ბაზიკინი,
მოსკოვის პლანეტაროუმის დირექტორი.

1. შორეულ წარსულში პირველყოფილი ხელების, ოკეანეების ნაწილობრივ დამშრალი წყალსატევების თბილ წყლებში, რომლებსაც ათბობდა დედამიწის მიწისქვეშა სიცხე, შეიქმნა პირობები, რომ განენილიყო წყალბადთან, აზოტსა და ჟანგბადთან ნახშირბადის მეზობელი რთული შენაერთები. ამ შენაერთების შემდგომმა განვითარებამ გამოიწვია ცილების შექმნა, რომელთა უმნიშვნელოვანესი თვისებაა უნარი—ადვილად იცვალონ სახე, შეიერთონ ან გამოჰყონ ახალი ატომები, ეს კი სხვა არ არის რა, თუ არ ნივთიერებათა ცვლა—თვისება, რომელიც სრულიყო ყოველ ცოცხალ ორგანიზმს.

მეცნიერთა მრავალი და ყოველმხრივი გამოკვლევა გვიჩვენებს, რომ ცილების შექმნამ წარმოიშვა სიცოცხლე დედამიწაზე. მასთანადავე, სიცოცხლე დაკავშირებულია ცილასთან და წარმოადგენს უმნიშვნელო უმნიშვნელო.

ცილოვანი ნივთიერებანი მეტად არაპყარი შენაერთებია. მაღალი ტემპერატურის დროს ისინი დეიდებიან, ხოლო დაბალი ტემპერატურის დროს იყენებიან და სიცოცხლეს ალარ უზარუნდებიან. მასთანადავე, ყველაზე შე-

დე შეიძლება და დედამიწაზე წარმოშობილიყო, რატომ არ შეიძლება წარმოიშვას სხვა ცილ სხეულებზეც, სადაც შეიძლება ყველა საჭირო პირობები იყოს საამისოდ. როგორც ცნობილია, მზის გარშემო, დედამიწის გარდა, მოძრაობს კიდევ რვა პლანეტა: მერკური, ვენერა, მარსი, იუპიტერი, სატურნი, ურანი, ნეპტუნი და პლუტონი, მას შემდეგ, რაც ეს დადგინდა იქნა, ბევრმა მეცნიერმა გამოთქვა აზრი, რომ სიცოცხლე სხვა პლანეტებზეც არის, ერთი მათგანი იყო იტალიელი ფილოსოფოსი ჯორდანო ბრუნო, რომელსაც ამ იდეისათვის სასტიკად სდევნიდა კათოლიკური მკვლელობა, ბრუნო აწამეს და კოცონში დაწვეს.

თანამედროვე ასტრონომია, იკვლევს რა ცილ სხვა სხეულთა ფიზიკურ თვისებებს, საშუალებას გვაძლევს ვიფიქროთ, რომ ცოცხალი ორგანიზმები შეიძლება არსებობდეს მათ ზედაპირზე. რა თქმა უნდა გაგვარებულთ ცილ სხეულებზე—მზესა და ვარსკვლავებზე სიცოცხლე შეუძლებელია. მაგრამ ცილ ამ პლანეტებისაგან განსხვავებით არის სხვა პლანეტები, რომლებიც ცილი სხეულები არიან, თვითონ არ ანათებენ და მათ ანათებს და ათბობს მზე. ისინი იმ მანძილის მიხედვით, რომელიც მათ მზისაგან ჰყოფს, თანაბარ რაოდენობის თბონერგეას რთი იღებენ. მაგალითად, მერკურის—მზესთან ყველაზე ახლო პლანეტის ზედა-

პირის დღის ტემპერატურა 400 გრადუს სითბოს აღწევს. გარდა ამისა მერკურს არა აქვს ატმოსფერო. ასეთ პირობებში სიცოცხლე შეუძლებელია. პლანეტები იუპიტერი, სატურნი, ურანი, ნეპტუნი და პლუტონი, პირიქით, ისე შორს არიან მზისაგან, რომ საშუალო ტემპერატურა მათ ზედაპირზე სულ ცოტა 140 გრადუს სიცოცხლეს აღწევს. ეს აფერხებს იქ სიცოცხლის წარმოშობას. სიცოცხლისათვის ყველაზე ხელსაყრელი ტემპერატურული პირობებია დედამიწაზე და მის მეზობელ ვენერასა და მარსზე.

მაგრამ როგორც უკვე ხემათ ვთქვით, ტემპერატურა ცოცხალი არსების არსებობის ერთადერთი პირობა არაა. მაგალითად, მთვარე და დედამიწა თანაბარი რაოდენობის სითბოს იღებენ მზისაგან, მაგრამ მთვარეზე არ არის ატმოსფერო და წყალი, ამიტომ იქ ცხოვრება შეუძლებელია.

სხვა მდგომარეობა უკავია ვენერას—ჩვენს ყველაზე მახლობელ პლანეტას: დედამიწიდან ვენერამდე მანძილი ზოგჯერ 40 მილიონ კილომეტრზე ნაკლებია. მისი დიამეტრია დედამიწის დიამეტრის 0,97 ისევე როგორც დედამიწაზე, ვენერაზე იკვლევება წელიწადის დროები. მას გარს ატყობს სქელი ატმოსფერო, რომელიც არ გვაძლევს საშუალებას შევისწავლოთ ამ პლანეტის ზედაპირი. ვენერაზე შეიძლება განვსხვავოთ მხოლოდ ბუნდო-

ვანი ლაქები—ღრუბელთა წარმონები. სპექტრალური ანალიზის მეშვეობით წარმატებით იყენებენ ოლოგიაში, ერთგვარად გვეშვეს ვისწავლოთ ცილ სხეულთა შედგენილება და, კერძოდ, პლანეტების ატმოსფერო. ამ ხერხის საშუალებით ძელით გამოგვერკვია, რომ ვენერაზე ატმოსფერო ბევრ ნახშირბადს შეიცავს და ძალიან ცოტა ჟანგბადს შეიცავს იქ ჯერჯერობით წყლის ორთქლი არის აღმოჩენილი. ჩვენმა მკვლევარმა ნ. პ. ბარაბაშევმა და ი. ა. შინმა აღმოაჩინეს, რომ ვენერის ლაქები შედგება წყლის წვეთებისა და მტკრისაგან, ან ყინულის ლაქებისაგან.

უკანასკნელ წლებში საბჭოთა რონომმა ნ. ა. კობირევა გამოკვლია რომ ვენერაზე უფრო კაშკაშა პლანეტისაა ვიდრე დედამიწა. ეს კი იმას მოწმობს, რომ ვენერაზე ატმოსფეროში აზოტია. ამ გაბნისებობა კი დაკავშირებულია ორგანიზმების სიცოცხლესთან. ყოველივე ეს უნდა გვაძლევს ვიფიქროთ, რომ ვენერა ახლა თავისი განვითარების სტადიაშია, რომელშიც დედამიწის მთლიანობით წლის წინაა.

(გაგრძელება მოიხსნება შემდეგ რედაქტორი **ბ. შვილიანი**)